

Καταστροφή Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου

Εργασία στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος:
Κύπρος-Ελλάδα-Ομογένεια: εκπαιδευτικές γέφυρες

Από την μαθήτρια του 6^{ου} Γυμνασίου Αχαρνών
Μουτεσίδη Σταυρούλα

(με την επιμέλεια των καθηγητών: Ρίζου Γ. & Σεμένογλου Απ.)

Αθήνα, 2019

Καταστροφή Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου

Η Κύπρος είναι μια χώρα με μοναδική ιστορία κι αρχαίο πολιτισμό που χρονολογείται από το 9000 π.Χ.. Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, η Κύπρος ασπάστηκε από πολύ νωρίς τον Χριστιανισμό, γι' αυτό και διαθέτει μία από τις σπουδαιότερες συλλογές Βυζαντινής τέχνης στον κόσμο. Σημαντικός αριθμός εκκλησιών, παρεκκλησιών και μοναστηριών είναι διακοσμημένες με παλαιοχριστιανικά και μεσαιωνικά ψηφιδωτά, τοιχογραφίες κι εικόνες ανεκτίμητης αξίας.

Ο φυσικός πλούτος κι η στρατηγική θέση του νησιού καθόρισαν ουσιαστικά την πορεία της ιστορίας του για χιλιάδες χρόνια. Η Κύπρος έχει υποστεί εισβολές, κατακτήσεις και λεηλασίες από πανίσχυρες αυτοκρατορίες. Από τον 11ο αιώνα π.Χ., όταν διαμορφώθηκε ο κατεξοχήν ελληνικός της χαρακτήρας, έχει απολαύσει περιόδους ελευθερίας, αλλά για μεγάλες περιόδους έχει περάσει υπό την κυριαρχία των Ασσυρίων, των Αιγυπτίων, των Περσών, των Ρωμαίων, των Φράγκων, των Ενετών, των Οθωμανών και των Βρετανών.

Η τουρκική εισβολή του 1974 είναι ωστόσο άνευ προηγουμένου. Η Τουρκία εισέβαλε στο νησί και κατέλαβε σχεδόν το 40% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Έκτοτε η Κύπρος παραμένει διαιρεμένη δια της βίας των όπλων. Η Τουρκία χρησιμοποίησε την κατοχή για να εφαρμόσει γεωγραφικό διαχωρισμό του πληθυσμού του νησιού στη βάση της εθνοτικής καταγωγής, εκδιώκοντας Ελληνοκύπριους από τις εστίες τους στις κατεχόμενες περιοχές και μεταφέροντας Τουρκοκύπριους στο κατεχόμενο τμήμα του νησιού. Συνέπεια της τουρκικής εισβολής

και της παράνομης κατοχής του 36.2% του Κυπριακού εδάφους, η πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά στην περιοχή που δεν βρίσκεται υπό τον έλεγχο της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας έχει υποστεί την πιο βίαιη και συστηματική καταστροφή. Αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης πολιτικής της λεηλασίας, καταστροφής και βεβήλωσης από τις κατοχικές αρχές προς τη θρησκευτική και πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου, εκατοντάδες ιστορικά και λατρευτικά μνημεία σε διάφορα σημεία των κατεχομένων περιοχών έχουν καταστραφεί, λεηλατηθεί κι υποστεί βανδαλισμούς. Έχουν γίνει παράνομες ανασκαφές και καλλιτεχνικοί θησαυροί έχουν κλαπεί από μουσεία, καθώς κι ιδιωτικές συλλογές, κι έχουν πωληθεί στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με στοιχεία από τις αρμόδιες αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, περισσότερες από 500 Ελληνορθόδοξες εκκλησίες και ξωκλήσια καθώς και 17 μοναστήρια σε πόλεις και χωριά των κατεχομένων περιοχών έχουν λεηλατηθεί, γίνει επίτηδες αντικείμενα βανδαλισμού και σε μερικές περιπτώσεις κατεδαφιστεί. Μέχρι σήμερα είναι άγνωστο πού βρίσκονται τα εκκλησιαστικά κειμήλια αυτών των ναών, περιλαμβανομένων άνω των 15.000 φορητών εικόνων. Σύμφωνα ακόμα με υπολογισμούς της Κυπριακής Αστυνομίας, πάνω από 60.000 αρχαία αντικείμενα έχουν παράνομα μεταφερθεί σε ξένες χώρες σε όλο τον κόσμο από το 1974. Οι πιο σημαντικές κι ανεκτίμητες εικόνες περιήλθαν στην κατοχή οίκων δημοπρασίας και πωλήθηκαν παράνομα από εμπόρους τέχνης στο εξωτερικό. Το γεγονός ότι περισσότερες από 133 εκκλησίες, ξωκλήσια και μοναστήρια έχουν βεβηλωθεί, 77 εκκλησίες έχουν μετατραπεί σε τζαμιά, 28 χρησιμοποιούνται από τον τουρκικό στρατό ως αποθήκες, κοιτώνες ή νοσοκομεία, 13 χρησιμοποιούνται ως αποθήκες ή αχυρώνες, αποδεικνύει σαφώς ότι η θρησκευτική και πολιτιστική κληρονομιά στο βόρειο τμήμα του νησιού υπήρξε πάντοτε στόχος των κατοχικών αρχών. Ιδιαίτερα η μετατροπή της Εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής στην κατεχόμενη κωμόπολη της Λαπήθου (επαρχία Κερύνειας) σε ξενοδοχείο και καζίνο πολυτελείας και η χρήση του Αρμενικού μοναστηριού Σουρπ Μάγκαρ (κτισμένο τον Μεσαίωνα) σαν καφετερίας, αποτελούν αδιάσειστη απόδειξη των άνομων σκοπών των κατοχικών αρχών. Περαιτέρω, τέτοιες ενέργειες αποδεικνύουν πως όχι μόνο η Ορθόδοξη Εκκλησία αλλά κι η Αρμενική και Λατινική Εκκλησία της Κύπρου είναι επίσης θύματα λεηλασίας κι έχουν υποστεί σημαντικές απώλειες.

Η Κυπριακή Δημοκρατία εργάζεται συστηματικά για την προστασία και τη διατήρηση της θρησκευτικής και πολιτιστικής της κληρονομιάς. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων γνωρίζει για την σταδιακή καταστροφή πολλών αρχαιολογικών χώρων στην κατεχόμενη περιοχή κι έχει επανειλημμένα ζητήσει μέσω των Ηνωμένων Εθνών να επισκεφθεί αυτές τις τοποθεσίες και να διεξάγει τις απαραίτητες εργασίες αποκατάστασης. Δυστυχώς, αυτό δεν κατέστη δυνατό λόγω της άρνησης της κατοχικής δύναμης.

Παρά το γεγονός ότι η Τουρκία είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Χάγης (1965) καθώς και στη Σύμβαση της ΟΥΝΕΣΚΟ (1970) «για τους Τρόπους Απαγόρευσης και Παρεμπόδισης της Παράνομης Εισαγωγής, Εξαγωγής και Μεταβίβασης Ιδιοκτησίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς», επιμένει να μη συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις της που προκύπτουν από αυτές τις συμβάσεις και συνεχίζει τη συστηματική καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου.

Πηγές: